

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ เรื่องความซื่อสัตย์ สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างวิธีสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนตามปกติ ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยตามลำดับได้ดังนี้

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องความซื่อสัตย์ สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยวิธีสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนตามปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการทำงานกลุ่ม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยวิธีสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนตามปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยวิธีสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนตามปกติ

สมมติฐานในการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องความซื่อสัตย์ สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยวิธีสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สูงกว่าวิธีสอนตามปกติ
2. ทักษะการทำงานกลุ่ม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยวิธีสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สูงกว่าวิธีสอนตามปกติ
3. เจตคติต่อการเรียนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยวิธีสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สูงกว่าวิธีสอนตามปกติ

ความสำคัญของการวิจัย

1. การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สามารถนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดผลการจัดการเรียนรู้ได้ 3 ด้าน คือด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย เพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
2. ได้แนวทางในการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมที่หลากหลายมากขึ้น และปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอน

3. ได้แนวทางสำหรับครูในการจัดการเรียนการสอน สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ด้วยวิธีสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 สหวิทยาเขตเมืองสามชุก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 12 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 467 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนวัดนางพิมพ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยการจับสลากจากประชากร 12 โรงเรียนแล้วจับสลากอีกครั้งหนึ่ง ได้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 มีจำนวน 25 คน เป็นกลุ่มทดลอง และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 มีจำนวน 25 คน เป็นกลุ่มควบคุม

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

3.1 ตัวแปรต้น คือ วิธีสอน 2 วิธี ได้แก่

3.1.1 วิธีสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

3.1.2 วิธีสอนตามปกติ

3.2 ตัวแปรตามคือ ผลการจัดการเรียนรู้ ซึ่งแบ่งได้ 3 ด้าน ได้แก่

3.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2.2 ทักษะการทำงานกลุ่ม

3.2.3 เจตคติต่อการเรียนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

4. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยเนื้อหาที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้เป็นเนื้อหาสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เรื่องความซื่อสัตย์ หลักธรรมเบื้องต้นทางพระพุทธศาสนา

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โดยทดลองสอน 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง เป็นระยะเวลา 10 ชั่วโมง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยวิธีสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เรื่องความซื่อสัตย์ สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ใช้สอนในกลุ่มทดลอง ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนตามปกติ เรื่องความซื่อสัตย์ สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ใช้สอนในกลุ่มควบคุม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องความซื่อสัตย์ สาระพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 30 ข้อ มีค่าความยากระหว่าง 0.31 ถึง 0.61 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.20 ถึง 0.46 และมีความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าเท่ากับ 0.79

4. แบบประเมินทักษะการทำงานกลุ่ม (ประเมินโดยครู ประเมินโดยกลุ่ม และนักเรียนประเมินตนเอง)

5. แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบมาตราส่วนโดยใช้มาตราวัด (rating scale) ตามแบบของ ลีเคอร์ท มีค่าวัด 5 ระดับ ซึ่งประกอบด้วยข้อความที่มีลักษณะทางบวกและทางลบ จำนวน 20 ข้อ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. เตรียมความพร้อมนักเรียนกลุ่มที่เรียนวิธีสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และกลุ่มที่เรียนโดยวิธีสอนตามปกติเพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงวิธีการจัดการเรียนการสอน บทบาทของผู้เรียน เป้าหมายของการเรียน จุดประสงค์ของการเรียนและวิธีประเมินผลการเรียนในครั้งนี้

2. ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้สอนนักเรียนทั้งสองกลุ่ม โดยกำหนดให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 เป็นกลุ่มทดลอง ใช้วิธีสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 เป็นกลุ่มควบคุม ใช้วิธีสอนตามปกติ ทั้งสองกลุ่มใช้เนื้อหาที่มีความยาวและระยะเวลาเท่ากันในการเรียน เรื่อง ความซื่อสัตย์ จำนวน 5 แผนการจัดการเรียนรู้ แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 10 ชั่วโมง

3. จัดช่วงเวลาในการทดลองสอน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

4. เนื้อหาที่ใช้ คือเนื้อหา เรื่อง ความซื่อสัตย์ สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 5 แผนการจัดการเรียนรู้

5. หลังจากเสร็จสิ้นการสอนตามที่กำหนดไว้แล้วทำการทดสอบหลังเรียน (post - test) กับนักเรียนทั้งสองกลุ่มด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เรื่องความซื่อสัตย์ และให้นักเรียนทำแบบสอบถามเจตคติต่อการเรียนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

6. ตรวจสอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ แบบประเมินทักษะการทำงานกลุ่ม และแบบสอบถามเจตคติต่อการเรียนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ คำนวณหาค่าทางสถิติ โดยวิเคราะห์ตามมาตรฐาน และใช้ค่าสถิติดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องความซื่อสัตย์ สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยวิธีสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สูงกว่าวิธีสอนตามปกติ โดยใช้การทดสอบที (t – test) แบบ independent samples
2. ทักษะการทำงานกลุ่ม เรื่องความซื่อสัตย์ สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยวิธีสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สูงกว่าวิธีสอนตามปกติ โดยใช้การทดสอบที (t – test) แบบ independent samples
3. เจตคติต่อการเรียนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยวิธีสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สูงกว่าวิธีสอนตามปกติ โดยใช้การทดสอบที (t – test) แบบ independent samples

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาและวิจัย สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องความซื่อสัตย์ สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยวิธีสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สูงกว่าวิธีสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ทักษะการทำงานกลุ่ม (ประเมินโดยครู) ของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สูงวิธีสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทักษะการทำงานกลุ่ม (ประเมินโดยนักเรียนเป็นกลุ่ม) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างวิธีสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ อยู่ในระดับดีกว่าวิธีสอนตามปกติ และทักษะการทำงานกลุ่ม (ประเมินรายบุคคล) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างวิธีสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ดีกว่าวิธีสอนตามปกติ
3. เจตคติต่อการเรียนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยวิธีสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สูงกว่าวิธีสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ เรื่องความซื่อสัตย์ สาระการเรียนรู้ พระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างวิธีสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนตามปกติ สามารถนำผลไปสู่การอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องความซื่อสัตย์ สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยวิธีสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สูงกว่าวิธีสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสมศักดิ์ นุชมิตร (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนแบบโครงการ พบว่า นักเรียนที่เรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนแบบโครงการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความรับผิดชอบต่อสังคมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลงานวิจัยของพระมหาทองสุวรรณ วรสิงห์ (2548, บทคัดย่อ) ศึกษา เรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องพุทธศาสนพิธี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยวิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนแบบปกติ ซึ่งศึกษาที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคนครก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าวิธีสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ.01 ผลงานวิจัยของเอกชัย ยุติศรี (2550, บทคัดย่อ) ศึกษา เรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการอ่านจับใจความภาษาไทย และเจตคติต่อวิชาภาษาไทยของนักศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาต้น ระหว่างกลุ่มที่เรียนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการเรียนด้วยตนเอง นักศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์บริการนอกโรงเรียนอำเภอพระนครศรีอยุธยา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ในการอ่านจับใจความภาษาไทยที่เรียนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สูงกว่าการเรียนด้วยตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเจตคติต่อวิชาภาษาไทยที่เรียนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สูงกว่าการเรียนด้วยตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ผลงานวิจัยของเอกชัย ยุติศรี (2550, บทคัดย่อ) ศึกษา เรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการอ่านจับใจความภาษาไทย และเจตคติต่อวิชาภาษาไทยของนักศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาต้น ระหว่างกลุ่มที่เรียนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการเรียนด้วยตนเอง นักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์บริการนอกโรงเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ในการอ่านจับใจความภาษาไทยที่เรียนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สูงกว่าการเรียนด้วยตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเจตคติต่อ

วิชาภาษาไทยที่เรียนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สูงกว่าการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนงานวิจัยต่างประเทศ ผลงานวิจัยของฟรีแมน (Freeman, 1997, Abstract) ศึกษา ผลกระทบของการนำรูปแบบการเรียนรู้เพื่อมาสอดแทรกในการทำงานกลุ่ม การศึกษาพบว่า กลุ่มที่ได้รับการให้แบบการเรียนรู้สอดแทรกไปกับการปฏิบัติงานกลุ่มสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ปฏิบัติงานเป็นรายบุคคลอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบให้รูปแบบการเรียนรู้แทรกในกระบวนการทำงานกลุ่มมีความแตกต่างกันด้านความสามารถในการปฏิบัติสูงกว่ากลุ่มควบคุม มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 สอดคล้องกับแนวคิดของ ชอร์ (Shaw, 1971, p. 6) ที่กล่าวว่า กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เป็นกลุ่มที่สมาชิกมีการเคลื่อนไหวไม่หยุดนิ่ง โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการอาศัยซึ่งกันและกัน สมาชิกภายในกลุ่มมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ ยอมรับซึ่งกันและกัน จึงทำให้การเรียนรู้มีความสุข บรรยากาศไม่เคร่งเครียด และ ยัง (Young, 1972, p. 633) ได้กล่าวว่า นักเรียนจะเรียนรู้อะไรต่าง ๆ จากกันและกันได้ของนักเรียน จะทำให้เกิดความเข้าใจได้ดีกว่าการเรียนรู้จากครู เพราะภาษาที่นักเรียนใช้พูดจาสื่อสารกันนั้นสื่อความเข้าใจได้ดีและเหมาะสมกว่าครู การวิจัยครั้งนี้วิธีสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สูงกว่าวิธีสอนตามปกติ ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (child centered) คือเน้นให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึง นักเรียนมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนของตน มีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกขั้นตอนและเรียนรู้อย่างเป็นกระบวนการ จึงทำให้นักเรียนเกิดความรู้ และส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2545, หน้า152) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมที่ใช้ในวิธีสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ต้องอาศัยวิธีต่าง ๆ หลายวิธี ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกใช้ เกม การอภิปราย กรณีตัวอย่าง บทบาทสมมติ มาดำเนินการจัดการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ และซึมซับการทำงานเป็นกลุ่มและทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

2. ทักษะการทำงานกลุ่ม ปรากฏว่า วิธีสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีทักษะในการทำงานกลุ่มสูงกว่ากลุ่มที่สอนด้วยวิธีสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าทักษะในการทำงานกลุ่มของนักเรียนที่สอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เกิดขึ้นกับตัวนักเรียนส่วนมาก ส่วนกลุ่มที่สอนด้วยวิธีปกติจะมีทักษะในการทำงานกลุ่มน้อยกว่า สอดคล้องกับผลงานวิจัยของอมรรวรรณ แก้วผ่อง (2542, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลกิจกรรมกลุ่มและการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีการต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดน้อยใน กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่เข้าร่วม

กิจกรรมกลุ่มและนักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อนตนเองไม่แตกต่างกัน ส่วนจอห์นสัน, และจอห์นสัน (Johnson, & Johnson, 1990, pp. 105-107) กล่าวว่า ในด้านองค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ดังนี้ 1) มีการพึ่งพาอาศัยกันและกันทางบวก 2) ต้องติดต่อปฏิสัมพันธ์โดยตรง 3) ต้องรับผิดชอบต่อนตนเอง 4) มีทักษะในการปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเล็กและกลุ่มอื่น 5) ใช้กระบวนการกลุ่ม ผลงานวิจัยของมยุรี เสมใจดี (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของกลุ่มสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์ มีความมีน้ำใจ ด้านการแบ่งปัน ด้านการให้ความช่วยเหลือ และด้านการแสดงความเห็นใจ อยู่ในระดับดีมาก และเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ส่วนงานวิจัยในต่างประเทศ ของแมทเทียอี, และอาร์มี (Matthaei, & Amy, 1994, p. 495) ได้ศึกษาสำรวจความต้องการภายในกลุ่ม ความเข้าใจในบทบาทตามระดับความต้องการและร่วมมือกันในกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ พบว่า สิ่งที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์คือ 1) การให้ความสำคัญกับการช่วยตัวเองกับการทำงานภายในกลุ่ม 2) กลุ่มจะเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมและบทบาทของผู้นำกลุ่ม ของฟรีแมน (Freeman, 1997, Abstract) ศึกษาผลกระทบของการนำรูปแบบการเรียนรู้เพื่อมาสอดแทรกในการทำงานกลุ่ม การศึกษาพบว่า กลุ่มที่ได้รับการให้แบบการเรียนรู้สอดแทรกไปกับการปฏิบัติงานกลุ่มสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ปฏิบัติงานเป็นรายบุคคลอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบให้รูปแบบการเรียนรู้แทรกในกระบวนการทำงานกลุ่มมีความแตกต่างกันด้านความสามารถในการปฏิบัติสูงกว่ากลุ่มควบคุม มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ส่วนของแฟร์ไชด์ (Fairchild, 2001, p. 1323-A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มสัมพันธ์และความเป็นผู้นำในกลุ่มเด็ก ทีมการศึกษาเรื่องครอบครัวเด็กและนักเรียน การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มสัมพันธ์และประเด็นความเป็นผู้นำในทีมการศึกษาเรื่องครอบครัวเด็ก (C - FIT) และทีมการศึกษาเรื่องนักเรียน (SSI) ในโรงเรียนเฟรชโน (Freshno) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาทั้ง 2 กลุ่มว่ากลุ่มใดมีเทคนิคในการดำเนินการตัดสินใจมากกว่ากัน โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีของเออร์วิง เจนิส (Irving Janis) คือทฤษฎีการคิดแบบกลุ่ม การเก็บข้อมูลการวิจัยโดยใช้แบบสอบถามทั้งสองกลุ่ม ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าทีมศึกษานักเรียนมีการคิดแบบเป็นกลุ่มมากกว่าทีมครอบครัวเด็กและมีลักษณะความเป็นผู้นำมีผลต่อจำนวนในการพิจารณาทางเลือกในการตัดสินใจ แต่อย่างไรก็ตามลักษณะของความเป็นผู้นำไม่ได้ส่งผลต่อการประเมินอีกครั้งของแนวคิดที่มีมาก่อนสอดแทรกในการทำงานกลุ่ม การศึกษาพบว่า กลุ่มที่ได้รับการให้แบบการเรียนรู้สอดแทรกไปกับการปฏิบัติงานกลุ่มสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ปฏิบัติงานเป็นรายบุคคลอย่างมีนัยสำคัญ การ

วิจัยครั้งนี้วิธีสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีทักษะในการทำงานกลุ่มสูงกว่ากลุ่มที่สอนด้วยวิธีสอนตามปกติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวิธีสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการทำงานที่ดี ทำงานร่วมกันได้ แบ่งหน้าที่กันตามความถนัดของแต่ละบุคคล จากการสังเกตระหว่างการทำงานกลุ่มนักเรียนกลุ่มทดลองมีการวางระเบียบในการทำงานดีกว่าวิธีสอนตามปกติ แต่จะมีปัญหาที่คล้ายกัน คือการคัดเลือกหัวหน้ากลุ่ม รองหัวหน้ากลุ่ม เลขานุการกลุ่ม และที่เหลือเป็นสมาชิกกลุ่ม แล้วให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันและนำผลงานที่ได้รับนำเสนอครู พบว่าผู้นำกลุ่มในระยะแรกจะตัดสินใจและแก้ปัญหาเองโดยไม่คำนึงถึงเสียงส่วนมากในกลุ่ม หัวหน้าไม่สามารถควบคุมการอภิปรายกลุ่มได้ สมาชิกในกลุ่มพูดนอกเนื้อหา นอกประเด็น ต่อมาเมื่อได้รับบทเรียนที่ต้องสนุก ต้องทำกิจกรรมร่วมกัน ได้ใช้ความคิดร่วมกัน เพื่อนยอมรับความคิดของตน การเรียนการสอนจึงดีขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ รุ่ง แก้วแดง (2541, หน้า 29) ได้กล่าวว่านักเรียนชอบการทำงานกลุ่ม เพราะได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ปรึกษาหารือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเพื่อนร่วมวัยช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในกลุ่ม สร้างความคุ้นเคย เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ยอมรับความคิดเห็นช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญเท่าเทียมกัน จึงส่งผลให้เกิดการช่วยเหลือกัน ทำให้นักเรียนมีความสุข ส่วนการประเมินกระบวนการทำงานกลุ่มโดยนักเรียนและครู เป็นส่วนช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียน ทำให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มอย่างกระตือรือร้นเต็มความสามารถ เพื่อช่วยให้งานของกลุ่มประสบความสำเร็จ นักเรียนได้พัฒนาตนเอง พัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น การรู้จักเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี นักเรียนได้เสนอความคิดเห็นของตนเองต่อกลุ่มเป็นการฝึกใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล สอดคล้องกับแนวคิดของกรมวิชาการ (2544, หน้า 271) ที่กล่าวว่าทำให้ครูผู้สอนประเมินผู้เรียน ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อนประเมินเพื่อน หรือผู้ปกครองประเมิน เป็นการประเมินผลการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการค้นหาความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน รวมทั้งสามารถประเมินคุณลักษณะพึงประสงค์ที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน อันเป็นแนวทางที่พัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพเพื่อบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด โดยการประเมินดังกล่าวจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องควบคู่ผสมผสานไปกับกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนำผลมาใช้ในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ

3. เจตคติต่อการเรียนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยวิธีสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สูงกว่าวิธีสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนมีความพอใจสนุกสนานต่อการเรียน ได้ช่วยกันคิด ช่วยกันทำกิจกรรมที่เป็นขั้นตอน มีความตั้งใจ สนใจและมีความกระตือรือร้น โดยครูผู้สอนลดบทบาทในการพูดลง และ

คอยให้กำลังใจผู้เรียน จึงส่งผลให้บรรยากาศในการเรียนเป็นไปได้อย่างดี ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจ และตั้งใจเรียนและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ซึ่งอาจเป็นเพราะ การแบ่งกลุ่มทำให้นักเรียนต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันพึ่งพาอาศัย เด็กเก่งช่วยเด็กอ่อน เพื่อประโยชน์ของกลุ่มทำให้นักเรียนเกิดความรักและสามัคคีกัน นักเรียนสนุกสนานในการเรียน มีความกระตือรือร้น ในกลุ่มนักเรียนเห็นคุณค่าของตนเอง ทำให้มีความสุขในการทำงาน ในการเรียน นักเรียนมีความภูมิใจในตนเอง ที่เพื่อนยอมรับในความสามารถของตนและมีความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี ได้กล่าวว่าในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรมีหลากหลายสนุกสนานจะทำให้ให้นักเรียนเกิดความสนใจและเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม จึงทำให้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เอกชัย ยุติศรี (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการอ่านจับใจความภาษาไทย และเจตคติต่อวิชาภาษาไทยของนักศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาต้น ระหว่างกลุ่มที่เรียนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการเรียนด้วยตนเอง นักศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์บริการนอกโรงเรียนอำเภอพระนครศรีอยุธยา พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ในการอ่านจับใจความภาษาไทยที่เรียนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สูงกว่าการเรียนด้วยตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ 2) เจตคติต่อวิชาภาษาไทยที่เรียนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สูงกว่าการเรียนด้วยตนเองอย่างมีนัยสำคัญ ผลงานวิจัยของจุไลพร ธรรมเชียง (2546, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์กับกิจกรรม 4 MAT เรียนเรื่องทวีปของเรา นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสัตหีบ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่าไม่แตกต่างกัน และเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์กับกิจกรรม 4 MAT แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ผลงานวิจัยของมยุรี เสมใจดี (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของกลุ่มสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์ ความมีน้ำใจต่อเพื่อนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และเมื่อพิจารณาความมีน้ำใจต่อเพื่อนรายด้าน พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์ มีความมีน้ำใจ ด้านการแบ่งปัน ด้านการให้ความช่วยเหลือ และ ด้านการแสดงความเห็นใจ อยู่ในระดับดีมาก และเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนงานวิจัยต่างประเทศ ของเวลท์ (Welty, 1993, p. 548) ได้ศึกษาบทบาทของผู้สอนและการได้รับประโยชน์จากการฝึกกลุ่มสัมพันธ์โดยการเรียนรู้จากวิดีโอ ผลการศึกษาพบว่า การให้ข้อมูลย้อนกลับโดยใช้วิดีโอเทป เป็นสื่อที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ระดับหนึ่ง และวิธีการสอนที่เน้นกลุ่มสัมพันธ์เป็นพื้นฐานทำให้เกิดการ

เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้วยการเปิดเผยตนเอง ทำให้รู้สึกว่าคุณค่า ส่วนผลงานวิจัยของกรีนลีฟ (Greenleaf, 1997, Abstract) ศึกษาเกี่ยวกับผลของการตัดสินใจของกลุ่มโดยใช้เทคนิคและทักษะการสนทนาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจของกลุ่มและผลของการตัดสินใจตามแนวการฝึก โดยใช้บทสนทากลุ่ม พบว่า การเปลี่ยนไปของการตัดสินใจเนื่องจากสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างการฝึก มีข้อสังเกตเกี่ยวกับสมาชิก พบว่า มีความเชื่อถือ มีความมุ่งมั่น และการรับฟังความสนใจที่จะสร้างสรรค์และไม่ต้องการการบังคับ นอกจากนี้ยังพบว่าการใช้สนทนาเกริ่นนำในการฝึกการตัดสินใจภายในกลุ่มมีผลต่อการรับรู้ ความเข้าใจ คุณภาพของการตัดสินใจของกลุ่ม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้ เป็น 2 ส่วน คือ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอน ควรตระหนักถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละครั้งว่าต้องการอะไรจากกิจกรรมนั้น ๆ เพราะการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่หลักสูตรต้องการนั้น จำเป็นต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ เอื้อต่อการพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ได้

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ครูผู้สอนจำเป็นต้องชี้แจงวิธีการเรียนให้นักเรียนเข้าใจ เพื่อให้การสอนดำเนินการไปได้ด้วยดี ทักษะที่จำเป็นและควรได้รับการฝึกฝนได้แก่ ทักษะการอภิปราย การทำงานกลุ่ม การเป็นผู้นำและผู้ตาม ทักษะการนำเสนอรายงาน เป็นต้น ทักษะต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนรู้จักการวางแผนในการทำงาน ความรับผิดชอบในงานที่ตนได้รับ เคารพสิทธิของผู้อื่น กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นและยอมรับซึ่งกันและกัน

1.3 การสร้างความสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนซึ่งเป็นสิ่งจำเป็น การเป็นที่ยอมรับของผู้เรียน เป็นสิ่งที่ครูจะต้องสร้างให้เกิดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนยอมรับในเชื่อมั่นในตัวครูผู้สอน เช่น บุคลิกภาพ การใช้ภาษา การให้แรงเสริม และการควบคุมชั้นเรียน เป็นต้น

1.4 การจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศในการเรียนการสอนและสถานที่ที่เหมาะสมเป็นสิ่งจำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เช่น ห้องเรียนคับแคบเกินไป และถ้านักเรียนมาก ขณะทำกิจกรรมอาจส่งเสียงดังรบกวนห้องข้างเคียงได้ ดังนั้นสถานที่ที่เหมาะสมได้แก่ ห้องประชุม อาคารเอนกประสงค์ หรือห้องเรียนเฉพาะที่สามารถเคลื่อนย้ายโต๊ะเก้าอี้ได้สะดวก

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างในวัยหรือระดับอื่น เช่น บุคคลทั่วไป กลุ่มเด็กที่มีปัญหา หรือกลุ่มเด็กลักษณะพิเศษ

2.2 ควรศึกษาวิจัยการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับคุณธรรมด้านอื่นๆ เช่น ความสามัคคี การประหยัด ความกตัญญู เป็นต้น ว่าการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สามารถพัฒนาพฤติกรรมเหล่านี้ได้หรือไม่ รวมทั้งศึกษาความคงทนของพฤติกรรมของนักเรียนภายหลังการเรียนรู้ว่าความคงทนของพฤติกรรมดังกล่าวอย่างเชื่อมั่นได้ ว่ายาวนานเพียงใด

2.3 ควรศึกษาวิจัยการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับกลุ่มสาระอื่น เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เป็นต้นว่าจะได้ผลดีมากขึ้นเพียงใด

2.4 ควรศึกษาวิจัยการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับรูปแบบวิธีสอนแบบอื่น ๆ เช่น การสอนแบบเสริมสร้างมโนทัศน์ (concept attainment) การสอนแบบบูรณาการ (integration) การสอนเพื่อสร้างองค์ความรู้ (constructivism) การสอนแบบแก้ปัญหา (problem solving) เพื่อสร้างความหลากหลายในการจัดการเรียนการสอน